

המוסד לביטוח לאומי
מנהל ביטוח גביה
אגף אזרח ותיק, שאירים וגמלאות קיום וקשרי חוץ

פרטי החוזר:

תאריך: ג' טבת תש"פ

31 דצמבר 2019

חוזר אזור"ש מס': 1594

ביטוח מס': 1473

נושא: יישום אמנת בין ישראל ובין בולגריה

תת נושא: צבירת תקופות אכשרה לקצבת אזרח וותיק

שם החוזר: יישום אמנה בין ישראל ובין בולגריה

תכני החוזר:

- 1 מטרת החוזר
- 2 פתח דבר
- 3 טיפול פקיד - הוראות ביצוע
- 4 רשימת תפוצה

המוסד לביטוח לאומי
מנהל ביטוח גביה
אגף אזרח ותיק, שאירים וגמלאות קיום וקשרי חוץ

מטרת החוזר

יישום אמנה בין ישראל ובין בולגריה - צבירת תקופות אכשרה לקצבת אזרח וותיק.

פתח דבר

1. אמנה בתחום הביטוחן סוציאלי בין מדינות, מחילה את הדין החל בכל מדינה על תושבי המדינות המתקשרות, וכן קובעת הסדרים ספציפיים בנושאים שונים. כך למשל, במסגרת האמנה ניתן לצרף תקופות ביטוח הנצברות במדינות המתקשרות, כל מדינה על פי דינה, וכן מוסדר מקום תשלום דמי הביטוח בתקופת עבודה של מבוטח, שהינו תושב במדינה אחת ועובד במדינה אחרת.
2. מכיוון שאין שוויון בין דיני המדינות, ובין שיטות הביטוח הנהוגות בכל מדינה, עולות לעיתים שאלות בדבר יישום האמנה, אולם הקו המנחה הינו כי כל מדינה מחילה את דינה לצורך קביעת זכאות, עת מוגשת לה תביעה לקצבה.
3. בעקבות שאלות שעלו לאחרונה, דוגמת ההליך בבית הדין הארצי לעבודה עב"ל 26289-09-18 **המוסד לביטוח לאומי - מריה טודרש**, הסתבר כי קיימת אי בהירות בהחלה ויישום האמנה שנחתמה בין ישראל ובולגריה ונכנסה לתוקפה ביום 28.2.2011, לגבי תושבי בולגריה שעבדו בישראל על פי אשרת עובד זר, ותבעו בגין תקופת עבודתם קצבת אזרח ותיק.
4. לצורך כך, נערכה ביום 5.11.2018 פגישה בין נציגי הביטוח הלאומי של ישראל ובולגריה, ובמסגרתה נערך פרוטוקול שמטרתו להבהיר את הדין החל בישראל ושיטת יישום האמנה בנושא קצבת אזרח ותיק בין ישראל ובולגריה.
5. ראוי להדגיש כי האמנה בין ישראל ובולגריה מחילה את הדין החל בישראל לגבי עובד זר המועסק בישראל בהיתר כדין ומעניקה כסוי ביטוחי בענפי קצבאות מחליפות שכר – פש"ר, אימהות, נפגעי עבודה (במקרים מיוחדים המטופלים במטה, קיימת זכאות גם לקצבת ילדים) ומנגד, מחילה חובת תשלום דמי ביטוח עבור ענפי ביטוח אלו.
6. תקופת אכשרה לקצבת אזרח ותיק ולקצבת שאירים, בהתאם להוראות פרק יא' לחוק, נצברת רק עבור מי שהנו תושב ישראל. משכך, רק מי שהנו תושב ישראל חייב בדמי ביטוח בגין ענפי ביטוח זקנה ושאירים, ורק הוא מכוסה בכיסוי הביטוחי עבור ענף זה. צירוף תקופות ביטוח שנצברו בישראל (Totalization) לצורך קבלת קצבת אזרח וותיק, אפשרי רק לגבי תקופות בהן היה המבקש תושב מדינת ישראל ושילם בגין דמי ביטוח לאומי לענף זה.
7. במקרים חריגים בהם עובד זר שינה מעמדו לתושב, והינו תובע קצבת אזרח ותיק, עליו לשלם דמי ביטוח בעד ענף ביטוח זה, לגבי כל תקופת האכשרה לקצבה לה הוא טוען.
8. לגבי תקופות הביטוח במדינת בולגריה – אלה יחושבו כתקופות הביטוח לפי הדין של מדינת בולגריה ובולגריה.

המוסד לביטוח לאומי
מנהל ביטוח גביה
אגף אזרח ותיק, שאירים וגמלאות קיום וקשרי חוץ

9. לאור השאלות שעלו ביישום האמנה בין ישראל, בולגריה, הן לעניין אישורי תביעות והן לעניין חיוב בדמי ביטוח, מובהר להלן הדין החל ויישומו.

טיפול פקיד - הוראות ביצוע

1. עובדים זרים מבולגריה שאינם תושבי ישראל, יחויבו בתשלום דמי ביטוח בגין ענפי הביטוח של קצבאות מחליפות שכר, ויכוסו בענפי הביטוח של קצבאות מחליפות שכר. ראוי כי תינתן הודעה מתאימה מראש למעסיק בישראל של העובדים הזרים וכן לעובדים עצמם על מנת שידעו זכויותיהם וחובותיהם.

2. יחד עם זאת, במקרים בהם הסתבר שעקב טעות החלו ביישומה של האמנה בשונה מהאמור, וככול והחלה להשתלם קצבת אזרח ותיק או שאירים, יש לראות במקבל הקצבה כמי שהסתמך על קבלתה, ועל כן לא יופסק תשלום הקצבאות. מנגד – יש להקפיד על חיוב דמי ביטוח מלאים בעד כל תקופת הביטוח בדרך של קיזוז מתשלומי הגמלאות.

3. עובדים זרים מבולגריה, שאינם תושבי ישראל, ולא שילמו דמי ביטוח במהלך תקופת עבודתם עבור ענפי הביטוח אזרח ותיק ושאירים, אולם בגין הגשת תביעה לקבלת קצבת אזרח ותיק זקפו לחובתם חוב בדמי ביטוח, אך טרם שולמו דמי הביטוח האמורים ולא החלה להשתלם להם קצבת אזרח ותיק או שאירים, יבוטל החיוב עבור ענפי הביטוח ששולמו למעט פש"ר, אימהות, נפגעי עבודה וילדים, לגבי כל תקופת החיוב. ככול וישנה זכאות להחזר דמי הביטוח, ייערך ההחזר באמצעות המעסיק.

חוזר ביטוח 1055 יתוקן בהתאם, ומעסיקים של עובדים זרים מבולגריה לא יידרשו לפנות לביטוח הלאומי ולקבל מספר מזהה. אופן הדיווח על אוכלוסייה זאת יעשה בדומה לדיווח של מעסיק על עובדים זרים.

למען הסר ספק יודגש כי אין לגבות דמי ביטוח לאומי עבור ענפי ביטוח אזרח ותיק ושאירים ממי שאינו תושב מדינת ישראל.

4. מעסיק ישראלי אשר מעסיק עובדים זרים מבולגריה, ידווח בגין העסקת עובדים אלה באופן בו מדווח מעסיק ישראלי על כל עובד זר רגיל.

המוסד לביטוח לאומי
מנהל ביטוח גביה
אגף אזרח ותיק, שאירים וגמלאות קיום וקשרי חוץ

5. הוראות מעבר

במצב בו צבר מבוטח עובד זר מבולגריה שאינו תושב ישראל, תקופות ביטוח, תחשב תקופת הביטוח לצורכי קבלת קצבאות מחליפות שכן בלבד ולא תיצבר לזכותו תקופת האכשרה הדרושה לקצבאות אזרח ותיק ושאירים.

תביעות לקצבת אזרח ותיק ו/או לשאירים ממבוטח אשר הגיע לישראל כעובד זר והפך במרוצת שהותו לתושב, יחויב בתשלום דמי ביטוח בגין ענף זקנה ושאירים, ככל שהמבוטח לא שילם דמי ביטוח בגין ענף זה,

רשימת תפוצה

מנהלי תחום ביטוח וגביה / גמלאות .

בברכה,

לבנה עזרא

מנהלת אגף קצבאות אזרח ותיק

שאירים והבטחת קיום

דני זקן

סגן ראש מינהל

ומנהל אגף הביטוח והבריאות